

Paul Ionașcu

HERMENEUTICĂ

**Interpretarea Scripturilor
din perspectivă evreiască**

Oradea | 2021

Editura CREATIO
Oradea, str. Peștei, nr 5, cod 410507
mobil: 0746 892 652
e-mail: office@print-expert.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IONAȘCU, PAUL

**Hermeneutică : Interpretarea Scripturilor din perspectivă
evreiească / Paul Ionașcu. — Oradea : Creatio, 2021**

ISBN 978-606-9699-10-2

2

ISBN:
978-606-9699-10-2

Culegere:
Paul Ionașcu

Corectură:
Arthur Weber

Tehnoredactare:
Arthur Weber

Copertă:
Arthur Weber

Această carte este protejată prin dreptul de autor. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului dreptului de autor, reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

© 2021 Paul Ionașcu. Toate drepturile rezervate.

*„Evreii insistă asupra interpretării literare a Scripturilor
bazându-se pe cele treisprezece reguli, dar noi știm că
interpretarea spirituală este mult superioară.”*

IERONIM, „PĂRINTE AL BISERICII” DIN SECOLUL AL IV-LEA

CUPRINS

Cuvânt înainte: Hermeneutica (pastor prof. drd. Gabi Izsak)	7
Introducere (Nelu Terpea)	8
1 RĂDĂCINA EVREIASCĂ A SCRIPTURILOR	11
De ce?	11
Ordinea originală a manuscriselor Noului Testament	12
Limba originală a Noului Testament	13
Idiomuri semitice	16
Tradiții evreiești	16
<i>Apendice: Despre apostolul Pavel</i>	17
2 PaRDeS — PATRU NIVELURI DE INTERPRETARE	19
Simplu/literal	19
Aluzia (la cine, ce se referă textul)	23
Cercetare — a cerceta	25
Ascuns/tainic	28
<i>Apendice: Midrash — formă rabinică de interpretare</i>	30
Midrash Aggadah	31
Midrash Halakha	32
<i>Apendice: Exemple de midrash</i>	33
3 CELE ȘAPTE REGULI ALE LUI HILLEL	35
Prima regulă	36
A doua regulă	38
A treia regulă	39
A patra regulă	41
A cincea regulă	42
A șasea regulă	43
A șaptea regulă	45
4 CELE TREISPREZECE REGULI ALE LUI ISHMAEL	47
Prima regulă	47
A doua regulă	47
A treia regulă	47
A patra regulă	48
A cincea regulă	48

A șasea regulă	48
A șaptea regulă	49
A opta regulă	49
A noua regulă	50
A zecea regulă.....	50
A unsprezecea regulă	51
A douăsprezecea regulă.....	51
A treisprezecea regulă	52
5 ALTE PRINCIPII DE INTERPRETARE.....	53
Atenție la citire!	53
Iluminarea Duhului Sfânt.....	54
Analogia	55
<i>Apendice: Cum să înțeleg dacă nu mă călăuzește</i>	
<i>cineva?</i>	56
Multipla împlinire	57
Figura de stil	58
Interpretând poezia	62
Idiomuri	63
Principiu gramatical.....	64
Principiu cultural-istoric	65
Importanța limbilor originale	66
Să fim logici!	67
Subiectiv sau obiectiv	68
Cercetați Scripturile!	70
Puterea argumentului	71
<i>Apendice: Liderul ca apologet</i>	72
Concluzie.....	74
Bibliografie	75

CUVÂNT ÎNAINTE: HERMENEUTICA

Știința, arta destinată interpretării textelor vechi, în special biblice; disciplina de studiu în școlile teologice, care oferă principiile și regulile de interpretare a Sfintei Scripturi.

Fără teama de a greși, hermeneutica este una dintre principalele discipline de studiu din cadrul seminarelor și a facultăților de teologie. Este disciplina care ne ajută să interpretăm și să înțelegem cât mai corect revelația lui Dumnezeu prin Sfintele Scripturi.

Ca știință s-a dezvoltat tot mai mult, în diferite perioade istorice; o găsim la Părinții bisericii, la precursorii Reformei, la reformatori și bineînțeles la teologii din această perioadă.

Ea poate să fie diferită, în funcție de școlile în care s-a dezvoltat, de învățătorii care au promovat-o, dar rezultatul trebuie să fie întotdeauna același: cunoașterea și înțelegerea cât mai exactă a Cuvântului lui Dumnezeu. Cel mai Mare și mai Desăvârșit hermeneut (interpret) al Scripturilor a fost și rămâne Domnul nostru Isus Hristos. „Ați auzit că s-a zis celor din vechime . . . Dar Eu vă spun că . . .” (Matei 5:21, 22).

Cartea *Hermeneutică — Interpretarea Scripturilor din perspectivă evreiască*, scrisă de profesorul Paul Ionașcu, aduce în atenția noastră câteva aspecte inedite și chiar inovatoare în ceea ce privește această disciplină de studiu. Scrisă ca un manual de studiu, într-o expunere sistematică, dintr-o abordare a unui profesor cu rădăcini evreiești, cu siguranță va provoca studenții școlilor teologice și nu numai să o studieze pentru a dezvolta principiul și regulile de interpretare a Bibliei.

Recomand cu căldură această carte și îl felicit pe profesorul P. Ionașcu pentru inițiativa și munca depusă în elaborarea acestei cărți.

pastor prof. drd. Gabi Izsak
pastor coordonator al BPR Philadelphia (Melbourne, Australia)
director al Seminarului Biblic Penticostal „Philadelphia”

INTRODUCERE

Așa cum alfabetul îl ajută pe om să citească și să scrie, așa hermeneutica este un instrument în mână omului. Omul care a învățat începutul pe vremea când era doar un copil, acum la maturitate, nu se va mai gândi asupra lor, ci le va folosi pe toate în mod natural. Termenul „creștin” vine de la Hristos, ca urmaș al lui Hristos. Tot așa, termenul „mesianic” vine de la Mesia (tradus în greacă cu „Hristos”; în română cu „Unsul”), ca urmaș a lui Mesia. Toate invențiile din această lume au ținut și țin cont de ceea ce fusese până la acel moment. Astfel, hermeneutica mesianică nu este o noutate ce nu ține cont de nimic de ceea ce fusese mai înainte. Hermeneutica este privită ca „știință”, dar și ca artă și chiar metodă a culturii spirituale. Ea ne ajută la interpretarea textelor vechi, în mod special a Bibliei.

Desigur, ca hermeneutică în câmpul mesianic, ne așteptăm doar la literatură antică, la Biblie și la lucrări pe marginea ei. Marea majoritate a studioșilor creștini greu se descurcă în limba greacă, nu mai vorbim de ebraică. Așa că nu putem avea pretenția cunoașterii faptului că Noul Testament ar fi putut avea începutul în limba arameică sau ebraică. Sunt așa de mulți exegeți creștini care nu au în mintea lor explicațiile vestitului Hilel (110 î.Hr.–10 d.Hr.) — mare exeget al Bibliei și bunic al lui Gamaliel, dascălul vestit al marelui apostol Pavel.

Sunt câteva texte nouotestamentare care nu se potrivesc adevărului, cu toată silința afirmației că originalul aparține limbii grecești. Un pic de atenție și vom observa că acel termen care stânjește poate avea un sinonim în limba ebraică. Și toată truda insistenței că totul a fost scris numai în limba greacă cade. Este adevărat că epistolele pauline destinate grecilor cer încrederea că au fost scrise în greaca koine. Dar oricum, dorindu-ne a fi reali exegeți ai Sfințelor Scripturi, ne place să avem și certitudinea cunoașterii originii fiecărei cărți biblice. Aș aminti aici vestitul sfat al cititorilor din secolul al XX-lea: „Să poți gusta cu adevărat frumu-

seșea lucrărilor lui Shakespeare, acestea trebuie citite în engleză”. Și mă bucur să pot atinge măcar frumusețea Bibliei: „Cine vrea să guste frumusețea adevărului lui Dumnezeu, să citească Biblia în ebraică”. Și așa mai adăuga un gând marginal: neputința folosirii limbii grecești te obligă la acceptarea traducerii ca adevăr; astfel trebuie să acceptăm textul din Galateni 5:16 ca fiind corect tradus, cu două porunci, deși în original, „porunca a doua” e doar o concluzie a primeia.¹

Ar fi fost interesant, gândesc eu, dacă lucrarea aceasta ar fi permis și adăugarea unor tradiții. Acestea ar fi permis ușurința exegezei multor pasaje. Îmi îngădui a prezenta un obicei. Textul din Luca 15:8–9 prezintă femeia care a pierdut un bănuț de argint din cei zece. Acești 10 bănuți erau înșirați pe un lăntișor pe care fiecare femeie îl primea cadou de la soțul ei în ziua nunții lor. Marea problemă a pildei lui Isus stă în obiceiul din Israel al aceluși timp: nicio femeie nu putea merge la întâlniri importante fără acest lăntișor, altfel și-ar fi dezonorat pe bărbatul sau, prin nepurtarea acestui colier, ar fi declarat că soțul ei a murit. În acest caz, exegeza predicatorului ar putea avea o anumită formă și ar putea atinge sentimentele ascultătorilor.

Hermeneutica este o necesitate: sunt destul de multe cazurile în care se găsesc factori ce îngreunează înțelegerea corectă a textelor biblice. În Deuteronomul 29:29 este specificată porunca de Sus: „*Lucrurile ascunse sunt ale Domnului Dumnezeuului nostru, iar lucrurile descoperite sunt ale noastre și ale copiilor noștri*”. Dacă explicațiile exegetului îl fac pe ascultător să înțeleagă totul, el este o binecuvântare pentru alții, el este fiu al străbunului Avraam (Geneza 12:2). În Sfintele Scripturi sunt destule cazurile în care Dumnezeu a îngăduit ca „*pruncii*” sinceri să înțeleagă cu mai multă ușurință, iar cei ce se socotesc înțelepți să nu priceapă (Matei 11:25). Așa s-a întâmplat și în cazul în care profetul Isaia (7:14) i-a spus împăratului că „*fecioara*” va naște. Și până azi, acești „*înțelepți și pricepuți*” s-au transformat în critici: „*betulah*” înseamnă „*fecioară*”, dar profetul îi zice împăratului, „*almah*”, care este „*tânăra*”.

¹ „*Zic dar: umblați prin Duhul și nu veți împlini pofta firii păcătoase.*” (Cornilescu, 1996)

Întinericul ce le acoperă capul nu-i lasă să înțeleagă că acest „*almah*” are două sinonime: ori „tânăra” ce încă nu a cunoscut bărbatul (exact ca și „*betulah*”), ori „*ișah*”, care este cea tânără măritată. Da, profetul a zis „*almah*” pentru cea tânără ce n-a cunoscut bărbatul.

Necunoașterea l-a făcut pe Israel să piardă ținta pentru care a alergat (Osea 4:6). Cunoașterea e o frumusețe rară și mult căutată. Piatra desprinsă din „munte” a fost proiectată în a lovi exact punctul ce s-a vrut unire dintre „tăria fierului și lutul Olarului” (Daniel 2:34). Metalul și lutul nu se pot uni niciodată în niciun fel. Ei bine acest „nimic” a fost lovit și întreaga statuie s-a fărâmițat și spulberat ca pleava de rafala vântului. Profețiile pot fi foarte frumoase, dar a fi tălmăcite, ele se prezintă ca o binecuvântare pentru om. Același enigmatism poate fi văzut și în micuțul cântec a lui Solomon (Cântarea cântărilor 8:8–10): Dacă fecioara este ușă sau zid. Dacă e ușă va fi bătută în scânduri de cedru, dar de va fi zid, va fi împodobită cu argint. Iar ea se apără: nu e ușă. Ușă e numai Mesia, unsul pentru ungerea tuturor rănilor celor din Casa lui Israel.

Omul cercetează toată viața lui: și studiile ce le va face, și cu cine se va căsători, și drumul vieții copiilor ce-i are... Un lucru este cercetat foarte puțin: unde duce drumul lui de după moarte. Și pentru aceasta Isus a cerut printr-un imperativ: „Cercetați Scripturile!” Dar pentru foarte mulți, acest lucru este ascuns, tainic. Mă bucur de încrederea autorului acestei cărți și de îndrăzneala ce a dovedit semnând-o. Mă rog pentru succesul drumului pe care a pornit și să i-l umple Dumnezeu de bucuriile clarificării midrașice ale ambiguităților și de răspunsuri dumnezeiești la întrebările întunecate. „Uitați-vă la” natura din jur, parcă ar fi vrut Isus să zică. Câtă frumusețe a așezat Dumnezeu în tot ce ne înconjoară! Așa a pus El și în noi: multă frumusețe în tot ce El ne-a făcut să fim. Și ne-a însoțit cu o „scrisoare de dragoste”, Biblia.

Master in Divinity, Nelu N. Terpea

Capitolul 1

RĂDĂCINA EVREIASCĂ A SCRIPTURILOR

De ce?

Mulți teologi de seamă afirmă faptul că scrierile Noului Testament au fost redactate în limba greacă (*koiné*), limbă vorbită de poporul obișnuit din imperiul timpului.²

În favoarea acestui argument aduc în vedere faptul că Noul Testament trebuia să ajungă la omul de rând din imperiu. Iar cum acesta cunoștea greaca koine, este evident că scrierile sacre ale Noului Testament au fost scrise în această limbă.

Acești teologi mai aduc în vedere faptul că Pavel a fost un bun cunoscător al limbii grecești.

Acestea nu sunt argumente destul de solide. Scrierile au destinatari, cărora le-a fost adresată. Fie o epistolă, fie o evanghelie. Spre exemplu: Matei a scris evreilor. Pavel a scris epistola către evrei. Petru a scris epistolele evreilor din diaspora. Aceștia cu siguranță vorbeau ebraica (aramaică), iar epistolele au fost scrise în limba lor (acest lucru îl vom dezbate mai încolo).

Acum să răspundem la întrebarea: De ce rădăcina evreiască a Scripturilor — a Noului și Vechiului Testament?

În primul rând, avem de-a face cu un Mântuitor care a fost evreu. A trăit într-un mediu iudaic și a vorbit limba evreiască.

În al doilea rând, la fel au fost și apostolii care au scris Noul Testament. Au trăit, au gândit și practicat aceleași lucruri ca toții evreii din timpul lor.

În al treilea rând, scrierile grecești ale Noului Testament conțin greșeli. Spre exemplu: „*El este Acela care, în zilele vieții Sale pă-mântești, aducând rugăciuni și cereri cu strigăte mari și cu lacrimi către Cel ce putea să-l izbăvească de la moarte și fiind ascultat din pricina*

² F. F. Bruce, *The New Testament Documents: Are They Reliable?*, InterVarsity Press, Illinois, 2001; Earle E. Cairns, *Creștinismul de-a lungul secolelor*, Cartea Creștină, Oradea, 2007, pp. 32, 33.

evlaviei Lui” (Evrei 5:7, sublinierea autorului [s.a.]). Acest verset în limba română a fost tradus din greaca Noului Testament și conține eroare atât de traducere, cât și de doctrină.

Autorul afirmă că Mântuitorul S-a rugat lui Dumnezeu să-L salveze DE LA moarte și a fost ascultat. Ceea ce nu este adevărat. El NU s-a rugat să fie salvat DE LA moarte. El NU a fost salvat DE LA moarte. Mântuitorul a afirmat: „Acum, sufletul Meu este tulburat. Și ce voi zice: «Tată, izbăvește-Mă din ceasul acesta»? Dar tocmai pentru aceasta am venit până la ceasul acesta!” (Ioan 12:27)

Traducerea din arameică sună astfel: „... aducând rugăciuni și cereri cu strigăte mari și cu lacrimi către Cel ce putea să-I dea viață din moarte, și fiind ascultat...”

Ordinea originală a manuscriselor Noului Testament

Cele mai multe copii ale Noului Testament folosesc următoarea ordine:

- Evangheliile
- Faptele apostolilor
- Epistolele pauline
- Epistolele generale
- Apocalipsa

Această ordine provine de la „părintele” bisericesc Ieronim. Ieronim a tradus Noul Testament din greacă în latină. Versiunea traducerii lui se numește Vulgata.

Însă se pare că, la origine, ordinea nu a fost aceasta. Westcott și Hort scriu despre acest lucru astfel:

„Am urmărit editori recentți care abandonează ordinea ieronimică (ordinea lui Ieronim), familiară în Europa modernă prin influența traducerii latine Vulgata, în favoarea ordinii mai înalte, recomandată de numeroase texte grecești autorizate din secolul al patrulea, care diferă de ordinea ieronimică. După Faptele urmează imediat epistolele generale”.³

³ Brooke Westcott & John Hort, *The New Testament in the Original Greek: Introduction and Appendix*, Harper & Brothers, New York, 1882, p. 320

De asemenea, Bullinger afirmă:

„Bibliile noastre englezești urmăresc ordinea care a fost dată în traducerea latină Vulgata. Ordinea depinde de asemenea de judecata arbitrară a unui om, Ieronim (382–429). Toate teoriile bazate pe această ordine se întemeiază pe autoritatea umană și sunt fără niciun fundament real”.⁴

Ordinea originală a manuscriselor este folosită și de „părinții” Bisericii. Atanasie (296–373), episcop de Alexandria, dă următoarea ordine a scrierilor:

„Cele patru Evanghelii, Faptele Apostolilor; șapte epistole generale; paisprezece epistole a apostolului Pavel; și Apocalipsa lui Ioan.”⁵

Prin urmare ordinea originală a manuscriselor din Noul Testament este următoarea:

- Evangheliile
- Faptele apostolilor
- Epistolele generale
- Epistolele pauline
- Apocalipsa

Limba originală a Noului Testament

Este cunoscut faptul că evreii niciodată nu au încurajat învățarea culturilor și practicilor altor popoare. Dumnezeu poruncește aceasta în Deuteronomul 12:29–32.

Era inacceptabil pentru un evreu să-și părăsească limba maternă. Neemia afirmă:

„Tot pe vremea aceea, am văzut pe niște iudei, care își luaseră neveste asdodiene, amonite și moabite. Jumătate din fiii lor vorbeau limba asdodiană, și nu știau să vorbească limba evreiască; nu cunoșteau decât limba cutărui sau cutărui popor.”
(Neemia 13:23, 24, s.a.)

⁴ E. W. Bullinger, *Appendixes to the Companion Bible*, Appendix 95, (<https://levendwater.org/companion/append95.html>) accesat la data de 26.04.2020

⁵ Thomas Hartwell Horne, *An Introduction to the Critical Study and Knowledge of the Holy Scripture*, vol. 4, A. & R. Spottswode, London, 1828, p. 253

Când romanii au invadat Ierusalimul, Titus l-a însărcinat pe evreul Josephus să vorbească evreilor, în limba lor pentru a se preda războiului:

„... l-a însărcinat însă pe Josephus să le vorbească în limba lor maternă, nădăjduind că poate se vor lăsa înduplecați de un compatriot de al lor.”⁶

Josephus Flavius a fost un evreu care a trăit în timpul apostolilor, în timpul celui de-al doilea Templu. Se vede din scrierea lui că evreilor trebuia să li se vorbească în limba lor maternă.

Tot Josephus afirmă:

„Am trecut prin mari dificultăți ca să pot învăța limba grecilor și să pot înțelege elementele limbii grecești. De asemenea, așa m-am obișnuit să vorbesc limba mea proprie, încât nu pot pronunța greaca cu exactitate: pentru că națiunea noastră nu încurajează învățarea limbilor multor națiuni.”⁷

Acestea sunt mărturiile unui evreu care a trăit în secolul I, însă o să vedem câteva mărturii ale „părinților” apostolici și bisecești despre limba în care a fost scris Noul Testament.

Papias (150-170 d.Hr.)

„Matei a compus cuvintele în dialectul evreiesc și fiecare traduce după cum este capabil.”⁸

Irineu (170 d.Hr.)

„Matei a scris Evanghelia printre evrei în propriu lor dialect.”⁹

Origen (210 d.Hr.)

„Prima Evanghelie este scrisă de către Matei, același care a fost cândva încasator de impozite, dar mai apoi un apostol al lui

⁶ Josephus Flavius, *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*, 5:9:2

⁷ Josephus Flavius, *Antichități iudaice*, 20:11:2

⁸ Eusebiu, *Istorie Bisericească*, 3:39

⁹ Irineu, *Contra ereziilor*, 3:1

Yeshua Mesia; care a publicat-o pentru credincioșii evrei, scrisă în ebraică.”¹⁰

Cât despre epistolele pauline, „părinții” bisericești au afirmat că au origine semitică. Au vorbit de faptul că epistola către evrei a fost scrisă în evreiește, iar mai apoi a fost tradusă în greacă.

Clement din Alexandria (150–212 d.Hr.)

„În lucrarea numită *Hypotyposes*, pentru a rezuma problema pe scurt, el [Clement din Alexandria] ne-a oferit relatări prescurtate ale tuturor Scripturilor canonice. Epistola către evrei, afirmă el, a fost scrisă de Pavel evreilor, în limba evreiască, dar a fost atent tradusă de către Luca și publicată printre greci.”¹¹

Eusebiu (315 d.Hr.)

„Pentru că Pavel s-a adresat evreilor în limba poporului său, unii spun că evanghelistul Luca — alții că ar fi Clement — a tradus epistola.”¹²

După cum am văzut în mărturiile primilor creștini și a evreului și fariseului Josephus, limba vorbită în primul secol de către evrei a fost ebraica.

Un număr destul de mare de teologi sunt de părere că Noul Testament a fost scris în limba ebraică, pe un concept evreiesc și pe o cultură evreiască.

Charles Torrey afirmă:

„Materialul celor patru evanghelii este tot palestinian, iar limba în care au fost scrise în original este arameică, principala limbă a ținutului...”¹³

Același autor, Torrey, afirmă despre cartea Apocalipsa astfel:

¹⁰ Eusebiu, *Istorie bisericească*, 6:25

¹¹ Clement din Alexandria, *Hypotyposes*. La această lucrare face referire Eusebiu în *Istorie bisericească*, 6:14:2

¹² Eusebiu, *Istorie Bisericească*, 3:38:2, 3

¹³ Charles Torrey, *Our Translated Gospels*, Hodder & Stoughton, London, 1936, p. ix